

Арцах в наши дни

Արցախը՝ մեր օրերում

2020թ.: Երևան: Հոկտեմբեր: 03:41: Ըստ վերջին օրերի սովորության ստուգում եմ հեռախոսս:

«Կեսգիշերից հետո հակառակորդի ուժերը փորձել են նոր հարձակում ձեռնարկել հարավ-արևելյան ուղղությամբ, որը կասեցվել է բանակային ստորաբաժանումների կողմից: Թշնամական ուժերը կրել են լուրջ կորուստներ: Հակառակորդը շարունակել է թիրախավորել խաղաղ բնակավայրերը»: Եվ կադրե՜ր, կադրե՜ր, կադրե՜ր...

«Հայկական կողմն այսօր ունի 84 զոհ»: Երանի չլինե՜ր այդ ցուցակն ընթերցելու դաժան պահը: Բոլորը հայ են, բոլորը մերն են... Հայրապետյան Հարութ: Համադասարանցիս: Արցունքներս խանգարում են կարդալ, թե ինչ հանգամանքներում է գոհվել: Նոր էր ամուսնացել, դասարանի հավաքույթին խոստացել էր հաջորդ անգամ գալ: Ինչ զգվելի է պատերազմը:

Արցախ, մայրամուտ:

Իմ հայրենի Արցախում պատերազմ է: Մեպտեմբերի 27-ի լուսաբացը բարի չէր արցախցիներիս համար: Օրն արևոտ էր, օդը՝ մաքուր, երկինքը՝ կապույտ-կապույտ: Ծուխն ու կրակոցները չէին սազում նոր արթնացող քաղաքի պատկերին: Կարծես թե «Չէին սպասում»-ի եթերում լինեինք: Միայն թե սյուժեն ուրախ չէր: Մեքենաների և մարդկանց շարժ: Ապաստարաններն անմիջապես լցվեցին: Դեպի Երևան տանող ճամփան խցանվում էր: Թիրախավորվում էին խաղաղ բնակչությունը, հիվանդանոցները, ծննդատները, կրթական հաստատությունները, եկեղեցիները, մահանում էին հազարավոր զինվորներ...

Անհավասար պայքար 44 օր շարունակ: Կասետային ռումբեր, ԱԹՄ-ներ, Պոլոնեզ, Սմերչ, ֆոսֆորային զենք, իսրայելական SkyStriker, ականանետեր, գնդացիներ, նռնականետներ, Գրադ, ռազմական ավիացիա ևն:

2021թ.: Արցախ: Ստեփանակերտ: Հունվար: 20:30: Քաղաքը կորել է ձյան մեջ:

Իսկ ձյունը իր երգն է երգում, Ստեփանակերտ:

Կարծես կմախքը վերականգնվում է: Մարդիկ մրսում են դրսից և ներսից: Քայլում են Ստեփանակերտում: Հարազատ քաղաքի կարծես եղբայրդ լինի՝ բարի, հոգատար, ուժեղ: Հիմա՝ կոտրված: Տեղ-տեղ մարդիկ են հավաքված: Ոմանք ձնագնդի են խաղում: Հրապարակում դրված են հերոսների նկարներ: Նրանց շնորհիվ ենք հիմա ապրում: Ցերեկները իրականացվում են չպայթած զինամթերքի ականազերծումներ: Գիշերները երբեմն կրակոցներ են լսվում: Դրանք սովորական են դարձել: Կա՛մ մերոնք են թշնամուն վախեցնում, կա՛մ՝ թշնամին է հիշեցնում, որ մոտիկ է: Ժողովուրդը մեղավորներ է փնտրում: Մարդիկ չարացած են և տխուր: Ամեն տեղ քաղաքական թեմայով կռիվներ են: Պատերազմին մասնակցած երիտասարդների աչքերում կարդում ես, որ այդ 44 օրը նրանց ժամանակից շուտ մեծացրել է: Արցախի համար նոր է նաև ռուս զինվորականների ներկայությունը:

Պատերազմից հետո առաջին օրերին Արցախում մառախլապատ, ցուրտ, թաց եղանակ էր: Թույլ լուսավորություն: 18:00-ից հետո մարդիկ դուրս չէին գալիս փողոց: Ոստիկաններ են քայլում՝ հրացաններն ուսներին: Նախկինում նման բան չկար: Տարօրինակ, իրենք իրենց հետ խոսող մարդիկ, հարբած, վիճող ամբոխներ

փողոցներում: Մարդիկ փնտրում են բնակարաններ և աշխատանք: Անորոշ ապագա: Բոլորն իրար հարցնում են, թե ինչ է լինելու հետո, գնալու են, թե մնալու: Անտուն կենդանիները դեսուդեն են վազում: Ամենուրեք ավերված շինություններ են: Մի տեսակ անհայրենիք հայրենիք է:

Այս ամենի մեջ դեռ կան կյանքի նշաններ:

Գեղեցկուհին քայլում է հայրենիքում:

Պատերազմից հետո մարդիկ նշանվում և ամուսնանում են: Եթե նախկինում հարսանեկան ֆոտոսեսիան անում էին բացարձակապես գեղեցիկ կառույցների մոտ, կամ՝ բնության գրկում, հիմա անում են նաև պատերազմից ավերված փլատակներում: Բայց երկու թևը կտրված տղան չի կարողանում սիրած աղջկա մատին մատանի դնել: Ինչևէ... Միայն թե ողջ է:

Արցախում վերաբացվում են կրթական հաստատությունները: Սպասվում են արտահերթ ընտրություններ: Ժողովուրդն ուզում է այնպիսի իշխանություն, որ կպահի եղածը, կհանի հայությանը այս քառսի միջից: Արցախում ռուս-թուրքական մոնիթորինգային կենտրոն է բացվել: Դեպի Արցախ տանող ճանապարհին

հանդիպում ես ռուս խաղաղապահների, որոնք բարյացակամ ժպտում են: Հասնելով Ստեփանակերտ ցուցափեղկ ես տեսնում, որի վրա գրված է. «Տարվա մարդ՝ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտին»: Հենց այսպես էլ Արցախն ապրում է՝ անորոշ կարգավիճակում, թշնամուն շատ մոտ, ավերված ու հաշմանդամ դարձած: Ասում են՝ անձրևից հետո միշտ ծիածան է դուրս գալիս... Ասում են՝ հույսը վերջում է մահանում: Արտագաղթի ճամփան բռնել են նրանք, ում հույսն արդեն մահացել է: Մնացողներն էլ շարունակում են մնալ և հուսալ:

Ստեփանակերտ, զինվորները գնում են եկեղեցի:

Акопян Татев